

Forskningskommunikasjon

Audun Farbrot
Forskningskommunikasjon
 Praktisk håndbok for forskere og kommunikasjonsrådgivere. 180 s, ill.
 Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2013.
 Pris NOK 329
 ISBN 978-82-02-41179-4

Fra informasjon til formidling. Fra formidling til kommunikasjon. Slik har utviklingen vært for forskeres, og for den del mange andres, deling av kunnskap med allmennheten. Endringen handler om mer enn nye ord og begreper. Det handler om en ny forståelse av åpenhet og likeverd, så å si om en demokratisering av kunnskapssamfunnet.

Det er for å utruste forskere til å møte dette samfunnet Audun Farbrot har skrevet denne boken. På 180 sider, fordelt på fem deler og 18 kapitler, gir han råd om strategier, møteplasser og gode måter å formidle forskning på. Farbrot presenterer mange motiver for å bruke tid og ressurser på forskningskommunikasjon, som han selv formulerer det (s. 59). Men ett motiv savner jeg: betydningen av det man selv lærer gjennom formidling og forenkling. Man tvinges til å prioritere det viktigste, og man må disponere budskapet sitt punktvis. Knapt noe er så lærerikt og stimulerende som å kommunisere med andre.

Punktvis disposisjon er definitivt også Farbrots varemerke. Tallfestede opplysninger av typen «Tre fallgruver», «Fire grunner», «Ni verktøy», «Ti skritt» (men hvorfor plutselig «10 bud» og «10 tips»?) sammen med over 200 kulepunkter er karakteristisk for oppbyggingen. Det gir oversikt, men i overkant oppstyking av teksten.

De aller fleste av rådene er relevante, gode, nyttige – og velprøvd. Ikke minst understrekningen av at kjernen i enhver formidling selvsagt er budskapet, ikke «emballasjen». Farbrot presenterer bl.a. «10 tips om å være interessant» (s. 126). Her skriver han at «...det er forsket på hva det er som gjør noe interessant». Det hadde vært spennende å lese mer om slik forskning, både om metoder og resultater. I tråd med selve bokens idé kunne jeg ønske mer forskningsbasert dokumentasjon av alle rådene som gis.

Det er krevende å skrive bøker om formidling og kommunikasjon. Det forventes særlig velformulerte og poengterte tekster og treffende eksempler – helst tidløse. Slik sett er det risikabelt å gjøre Aftenpostens debattredaktør (statssekretær når denne bokomtalen skrives) Knut Olav Åmås, til en slags gjennomgangsfigur. Og apropos figurer, så er de noen av bokens største svakheter. De få illustrasjonene som finnes, er mørke, triste og knapt leselige, og i hvert fall ikke gode eksempler. Om noe savnes ellers, så er det kanskje en liten advarsel til forskere mot å overforenkle og overselge funn og budskap. Riktignok heter det at man skal være «varsom med å gi næring til bastante oppslag (...) som om det skulle være en fasit med to streker under» (s. 149). Når forfatteren (og forlaget) på omslaget presenterer dette som «den første håndboken i forskningskommunikasjon skrevet for norske forhold» nærmer de seg kanskje grensen selv?

Magne Nylenna

Direktør, Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten

Mange sitater – lite innhold

Siv Henningstad, Halldor Hustadnes
Demens
 Den nye folkesykdommen. 167 s, tab, ill.
 Oslo: Kagge forlag, 2013. Pris NOK 349
 ISBN 978-82-489-1330-6

Forfatterne har ikke fagbakgrunn innen demens, men erfaring innen bloggskrivning og journalistikk. Dette bærer boken preg av. Den er fylt til randen med navngitte personer og sitater. Denne skrivemåten passer best for avisartikler og fungerer ikke optimalt i en fagbok. Hensikten er å opplyse leseren om utfordringene ved en demenssykdom. De klarer å formidle noen sentrale poeng rundt dette, men fremstillingen svekkes av tabloide overskrifter og oppstykket presentasjon av fakta.

Det innledes brått med å informere leseren om at historiene som beskrives vil skremme, overraske og gi håp. Og at du er heldig hvis du *ikke* får demens, siden det vil skje en dobling i antall demenssyke de nærmeste tiårene. Det er vanskelig å vite sikkert hva forfatterne mener skal være delvis ironisk og hva som skal tolkes som rene fakta. Fortellerstilen er gjennomgående muntlig og omtrentlig. Det er synd – fordi en alvorlig sykdom som demens fortjener å bli tatt på alvor, uten tvetydighet og spekulasjon.

Teksten blir ikke bedre ved at den inneholder floskler som «Men selv med en utmerket livsstil, vil altså noen, faktisk ganske mange, utvikle demens». Forfatterne fremmer få egne refleksjoner rundt at noen utvikler demens og har altså i stedet valgt å spørre en rekke individer om deres synspunkter. Dette lykkes de bare delvis med. Både fagpersoner og pårørende blir intervjuet, og de informerer ryddig om ulike aspekter ved sykdommen. Problemet med at det blir for mange sitater og for lite innhold er dessverre fremtredende her også. Det savnes dessuten en mer førende journalistisk penn med kritiske oppfølgingsspørsmål til det fagpersonene uttaler seg om.

De 14 kapitlene kunnet hjulpet forfatterne med å inndele fagstoffet på en pedagogisk måte. Dessverre virker mye tilfeldig plassert, deriblant faktarammene. Delen om penger, umyndiggjøring og rettigheter er det blitt spandert snau fem sider på, mens nytten av riktig fargevalg i boligen til den demenssyke er blitt tildelt nesten dobbelt så mange sider.

Svenskene ligger ifølge forfatterne langt foran oss nordmenn på demensforskning. Det er fint at dette er blitt vektlagt med blant annet en kort oppsummering av «Swedish brain power». Det virker som om man nesten bør være «supermann» eller «superkvinne» for å kunne jobbe med personer rammet av demens – en pleier bør være tålmodig, klok og empatisk for å skape trygghet hos den demenssyke. Påminnelsen er god. Det er synd at forfatterne ikke har fått en påminnelse om hvordan innholdet kunne vært disponert for å gi økt lesbarhet.

Tor Rosness
 Tidsskriftet